

POKROK ZÁPADU

PUBLISHED WEEKLY

Entered at the Post Office at Omaha, Neb., as second class mail matter.

Published by Pokrok Publishing Co., 1809—1911 Howard St.—Tel. 2918

Subscription by mail — \$1.00 per year.

Vydává: Vydavatelství Spol. Pokroku

VAC. BUREŠ, ředitel.

1809—1911 Howard ul. — Telefon 2918.

Předplatné \$1.00 na rok.
De Čech \$2.00 na rok.

Adresujte jednoduše

POKROK ZÁPADU
OMAHA, NEB.

Omaha, Neb., 9. ledna 1907.

Ve vánočním čísle chicažských "Rozhledů" našli jsme mezi jiným povídku "O ubohém srdci a zapadaném smrčku", již prý "pro Rozhledy napsal A. J. Morávek Květenký". Povídka je velice pěkná, to nenechá se upřít. Ale jedno při ní je nejzajímavější. Totiž, že tutéž povídku, s tímž titulem četli jsme již před třemi roky. Leč tehdy napsal ji Roman Hašek dosud činný český literát. Pan Morávek, aby ušetřil si práci, prostě povídku opsal a opatřil svým jménem. A Rozhledy staly se obětí mistifikace.

Otázka, kam s pomníkem Karla Havlíčka Borovského, dosud čerá vlny veřejného smýšlení v Chicagu. Někteří chtějí mít sochu Havlíčkovi na Národním Hřbitově v Chicagu, jiní opět na některém čelnějším místě v chicažské, české osadě. To i ono má však svůj háček. Jedni dokazují, že postavení pomníku Havlíčkovi na Národním Hřbitově bylo by pro radou na světlé památce Havlíčkově, jiní opět prohlašují, že kdyby postaven byl pomník v chicažské Plzni, nebo české Kalifornii, vystaven byl by na pospas uličníkům, jimiž se chicažské ulice jen hemží. Pěkná myšlenka postavit pomník do některého veřejného parku ustoupila pohybnosti, že Havlíček sotva bude uznán parkovními úřady za hodna takového místa. V těchto dnech "Hlasatel" se vyřadil se zcela novým návrhem. Píše: "Když parkovní rady neuznají našeho Havlíčka za muže světového, když nepřijmou pomník, který mu vděčný a zásluh jeho nezapomínající lid postaviti hodlá, když nebudou mít ani pochopení pro uměleckou stránku pomníku, pak — a ovšem — když poznáme, že není možno pomník ten jinde postaviti — pak nám nezbyvá, nežli ohlížeti se jinde po místě pro pomník. Vždyť pomník Karla Havlíčka, ač myšlenka postavení vznikla v Chicagu, nemusí výhradně v Chicagu býti postaven. Zdá se panu navrhovateli této nové myšlenky, že jsou ještě jiná města v Americe, že jsou v nich také české osady a že by tam mohl tak dobře pomník stát jako v Chicagu. Čechové v celé Americe vybírali na pomník a všechny osady mají na něj nárok. A pak, vždyť jiná města po případě by si to pokládala za čest, kdyby byla požádána o místo pro pomník muže, jež lid tak miloval a jehož památku nikdy etiti nepřestane. Pomník bude uměleckým vytvořením a bude sloužiti k okrasě každému městu. Proto také jiná města by mu skutečně vykazala místa nejpřednější a nenechala by se prositi, jako naše slavné Chicago. Uvažujeme o tom."

V minulém čísle "Dennice Novověku" p. Dr. J. Rudiš Jičínský v článku "Na svá místa" lamentuje nad stavem bédným svobodomyšlnosti českosamerické. Lidé barvami černými stav ten povád-

livý do zbraně volá šiky svobodomyšlné. Volá po postupu soustavném, jak u něho bývá zvykem obyčejným. Volá po zlepšení těch poměrů. Redakce Dennice Novověku k tomu poznamenává: K této důtklivé venkocem pravdivé výzvě dovolili bychom si poznamenati: Komando by tu bylo, ale kde je vojsko? Sokolové? ČSPS? ČSBPJ? JČD? Různé jiné iniciálky? Nebo snad soc. sekce? Nebo unie? Bývaly to svobodomyšlné tábory a pluky, ale — bývaly. Sokolové sotva že těloevik jakž takž pěstují. Mnoho těch "aktivních" není nikde. Podpůrné spolky mají svobodomyšlnost — ve své historii. Bývala u nich kdys doma, bývaly na ni hrdy; byly by vyfrikly nevolí, kdyby jejich odvěte nebo předsedové šli světit katolickou nedělní nebo všední přelejvárnou, kdyby se z českého vlastenectví, jež v Americe nemá skoro smyslu, dali od chytráků zneužiti k osvědčením klerikálním jedné nebo druhé facony. Soc. sekce mají své komando a své starosti, svobodomyšlnost jest jim podružnou věcí. Unie jsou smíšené, což znamená, že musí dělat jen to, k čemu přivolí věřící členové. Kde jest tedy vojsko? A kde statečný, vzdělaný sbor důstojníků, který by mužstvo svědomitě cvičil a příkladem předcházel? Není ho. Intelligence naše, máme na mysli tu, která není ještě odrodila, třeba buď nouzi anebo se honí za dollarem a za zábavou a konečně jest jí příliš málo. Kde je tisk? Svobodomyšlný tisk denní chytil se kšeftu. Týdnímu listu podryly skoro existenci různé a zcela zbytečné orgány a ovšem také časopisecké syndikáty, které vyhnaly vláči výhonky po všech poněkud lepších českých osadách, jichž obyvatelé krmí "novinkami", klepy a baví nebo trápí poštváním a polemikou často kriminální. Kdo dnes čte také jiné věci než novinky a sensace, ostouzení, smilstva a vymyšlené zločiny? Nač by brali "svobodomyšlní" naši "drahý" svobodomyšlný týdeník, když dostávají "svobodomyšlný" orgán zadarmo? A kdyby v orgánech etli také co je v nich pro mozek a srdce. Ale jim postačí, přečtou-li si úmrtní rozpočet a něco z "kruhů bratrstva". Novinky denní a světové si přečtou v enklievém centíkovém večerníku nebo jim to přečtou děti. Myslelo se, že orgány zálibu ve čtení vážnějších věcí probudí a posilní, a ono je to zatím jako s denníky: spůsobily, že se méně čte. To jest, přečte se víc tlachů a planých zpráv a zhozných klevet a zločinů, ale méně vážného rozjímání a plodných povzbuzení a poučení. Zároveň ty orgány ubíjí tisk v pravdě potřebný, bez jakého žádná velká organizace duchovně prospívati nemůže. — Prohlášení toto je opravdu zajímavé, tím zajímavější, že pochází z pera starého svobodáře, který nejednu pátku pro své přesvědčení svedl. Je to s tou svobodomyšlností u nás už opravdu bledé.

NOVÁ ŽENA.

Uvažuje B. Podhorská.

Kořeny života ženy beze všech sporů nejlouhoběji a nejpevněji tkví v půdě rodiny, a na příznivých vlivech této půdy, jež dodává ženě mízy životní, záleží, jak vyrostle strom jejího těla i duše, jak listy rozvine a vypučí v květ. A jako jediný mohutný strom, tonoucí z jara v záplavě blížích nebo růžových květů a v podzimě obypán chutnými plody bývá nejzávažnější a často jedinou ozdobou chudé chaloupky i zapadlé vsi nebo v tichu lesních samot, tak ze-

na vlídná a laskavá, jež zná důležitost poslání svého, účelným vzděláním k němu připravena bývá radostí i pozeňáním ve chvíli štěstí i utrpení, jež v životě každého člověka i celých rodin střídají se s dojemnou pravidelností, a často těch posledních bývá mnohem více.

Žena jako matka, deera, sestra a milenka! Co tu sladkých vzpomínek a vztahů! Životem mužů províjejí se jako stuhu krajkovím, jako potoky a řeky úrodnými krajinami. Muž, který by šel žít bez jediného z těchto něžných svazků, nebo jich necenil, jak by byl vždy chud a opuštěn! Jistě že každý nese si v srdci vzpomínku na drahou bytost, která jej zrodila a vchovala, na sladkou zlatovlasou deerku, na družku dětských her nebo milenkou, jež oddanou a vřelou láskou korunovala dny jeho práce a úspěchů.

Pravda, život rve drsnou rukou mnohý květ, který vyrůstá v nesmírném, divuplném sadu, jímž se ubíráme od prvního úsměvu do posledního těžkého vzdechu. Ale těch květů je nepřehledné množství. Jeden uvádá a sta jiných rozvírá nádherné své kalichy. Přes všecky bolesti najdeme v životě mnoho krásy, jež potrvá, dokud Slunce bude vzházeti nad Zemí v růžových červánkách a umírat v krvi rudých západů, dokud budou květy vonět a plát, ptáci zpívat, a rodit se lidé dobrého srdce a dobré vůle. Jen třeba jest, aby především ženy, jako dobří geniové rodinných krbů vnášely v život konejšivou víru ve spravedlnost Ruky neznámé a sladké, která nás vede neviděna, jen tušena z velikých, zasněžených dálek.

Žena vzdělaná, schopná platně zastávati místo, jež vykazala jí společnost i její přirozené určení, půjde neohroženě v před a stane se průkopnicí ženy nové, silné, oddané družky milovaného muže. Nedá se mýlit falešnými hesly. Ne proti muži, ale podle něho, ruku v ruce s ním, volná a prostá předstuka bude šířiti radost a lásku, vědoma velikého svého významu v životě kulturním i citovém. Půjde ozářenou cestou k světlu vědění, po němž prahne, bude pracovati i trpěti s úsměvem pokud vědomosti i síly stačí, kráčeji odhodlaně přes všecky balvany a násy, jež tarasí její cesty. A především v dětech, dokonale poučena o vývinu jejich těl a vývoji něžné jejich duše, vypěstuje pokolení zdravé a silné, ehtivé života a všech jeho ušlechtilých požitků.

To vše stane se evangeliem ženy zmužilé a nové, která nechýlí hlavu při silnějším zavanutí větru, dovede skrývat svoje slzy a zít k radosti a útěše svojí i všech, kdo smutni nebo nešťastni kráčeji životem. —

AMERICKÝ SPOLEK SPRAVEDLNOSTI PŘÍTEL VŠECH.

Nepodobá se žádnému jinému sdružení farmerskému.

(Z anglického přeložil J. F. Drábek.)

Když farmaři, úpíe pod bezprávím, jež nemohli úplně pochopiti, dospěli k poznání, že se musí organizovati, tak aby organizaci čelili mohli organizaci, pohlíželi zcela přirozeně na obchodníky, jež znali, jako na původ všech svých strastí. Ani ve smu jim nenapadlo, že ceny vlastních jich výrobků mohly by snad býti učiněny příliš nízkými, nespravedlivými a nepatřičnými. Byl učení po celý život a dosud jsou učeni mnohými, jichž důvod pro učení takové jest nepochopitelný, že ceny farmerských výrobků

robků dělány jsou v zřídla obchodu v souhlasu s nějakým tajemným zákonem, a tudíž že musí býti poctivé — aspoň proto, že byly neodvolatelné. Pročež, jeví-li se kde nedostatek spravedlnosti, nepoctivosti v cenách, farmaři v době oné soudili, že to musí býti v cenách, jaké byli nuceni, plititi.

Snahy jejich směřovaly tudíž ku snížení cen mlaoobchodníků. Kde byli obchodníci umínění aneb nemohli naléztí žádného důvodu pro snížení cen, organizovaní farmaři utvořili společnosti a založili vlastní své obchody na úkor místním obchodníkům. Některé z těchto obchodů dodělaly se čestného úspěchu, většina jich ale setkala se se žalostným nezdarem.

Tato theorie a činnost se strany farmařů vyvolaly nezbytně řevnivost mezi organizovanými farmery a obchodníky. A řevnivost stala se tak urputnou, že obchodníci dosud jí chovají, a kdykoliv o farmerské organizaci učiní se i jen zmínka místním obchodníkům aneb i velkoobchodníkům, tu se ihned soudí, že jim povstává nepřítel a proto rázně staví se jí na odpor.

Než není tomu tak při Americkém Spolku Spravedlnosti. Tato organizace nepodobá se žádné jiné organizaci farmerské, jelikož jest zbudována na docela jiném základě, zřízena dle jiné theorie a nese se za zcela jiným cílem — spravedlnost ve všech obchodních vztazích životních.

Tento spolek má za to, že ceny farmerských výrobků jsou to, jež dělány jsou libovolně a nespravedlivě, že, kdežto zásoba a spotřeba každá má své meze a jejich vztah se mění, upravení poměru mezi těmito dvěma stanoví zákon zásoby a spotřeby, jen že při dělání cen obyčejným spekulativním způsobem, jak uveřejňován jest v tržních zprávách, těchto zásad není si docela všimáno a ceny jsou dělány tak, aby co nejlépe sloužily záměrům a prospěchu spekulantů, kteří lacino kupují, aby draho prodávali.

Ježto pohlíží takto na obchodní situaci, jest vznešeným úkolem Spolku Spravedlnosti, vyrvati farmerské plodiny z ničemných rukou spekulantů a hazardních hráčů a dopřáti jim větší stálosti v ceně a spravedlivého upravení. Tato cena bude snad vyšší a může býti nižší, než ona učiněná někdy spekulanty, avšak vždy bude skýtati odměnu výroběm, poněvadž užitek připadne jim místo aby plynul do kufřů těch, "již nepracují ani předou," a přece jen nebude vyšší pro spotřebovatele. To se může státi dle tvrzení spolku a také dokázat, ne však zadržováním zásob, nýbrž udržováním trhu zásobeného pouze do té míry, jak toho skutečně spotřeba vyžaduje, obmezuje je spíše po celou sezónu na místo aby trh zaplavoval celou úrodou, jakmile tato uzraje, tak aby se nestala hračkou býků a medvěďů spekulantů a pomůckou k vydírání nespravedlivých cen od spotřebovatelů.

Tato theorie farmerské organizace a účelnost staví aneb měly by postaviti Spolek Spravedlnost do nejpřátelštějších vztahů se zákonnými obchodními zájmy celé země a naopak. Skutečně pak spolek osvědčil své přátelství, otevřev dvěře své obchodníkům, nabízej je jim členství, vítaje je do svých shromáždění a pracuje s nimi ruku v ruce na povznesení domácího zájmu. Spolek Spravedlnosti nemá žádných tajností před světem; jeho návrhy jsou čisté obchodní. Jeho úspěch prospívá farmařům finančně, zvyšuj jejich etičnost, tříbí jejich vkus, množí jejich potřeby, poskytuje jim důchodů, aby je mohli ukojiti a to-

to je činí štědrějšími nakupovateli.

Obchodník tudíž, neb muž jakéhokoliv povolání, jež jest nepřítelem spolku tohoto, jest příliš zázkoprsý ve svých náhledech a obecký ve svém jednání a zatahuje cestu svým vlastním nejlepšími zájmy. V mnohých místech obchodníci i muži profesionální to vědí a stávají se členy spolku a pomáhají jej vésti k úspěchosti a úspěchu. V jiných místech poskytují mu všeliké pomoci radou i slovy povzbuzujícími.

V takovýchto místech běže vyhradné příslušnou formu — onu pravé vzájemnosti zájmů, vedoucí k "spravedlnosti ve všech obchodních vztazích života." A tak by tomu mělo býti v každém místě.

DROBNÉ ZPRÁVY AMERICKÉ.

Nový rok byl pro presidenta Roosevelta parným dnem. Toho dne totiž nesmírný počet gratulantů nahrnul se do Bílého domu a president nestál ani rukou potřásati. Mnozí nelitovali a čekali trpělivě tři až čtyři hodiny, až na ně došlo. Přes 3,760 bylo těch návštěvníků a president potřásal rukou každému z nich.

Zajímavá statistická čísla podává státní komisař v Clevelandě o krejčích. Dle jeho zprávy více jak dvě třetiny všech krejčovských dělníků v Clevelandě jest české národnosti. V Clevelandě jest 91 krejčovských dílen a v těch jest zaměstnáno celkem 1,076 krejčovských dělníků a dělnic. Z toho jest 765 Čechů a sice 171 mužských a 594 ženských. Pracovní doba jest průměrně 56 hodin a průměrná mzda obnáší \$12.45 pro mužské a \$6.63 pro ženské. Tito dohromady ušijí za týden 5,047 ženských kabátů a pláště, 2,350 mužských kabátů, 1,580 kalhot, 1,600 vest a ostatních různých oděvů 580.

Mark Twain, slavný humorista americký, učinil si sice několik novoročních předsevzetí, ale v důvěrné rozmluvě prohlásil, že jej ani nenapadne, aby se dle nich řídil. Ve svém saloně upravil malé jeviště a svým přátelům připravil zajímavou novoroční scénu. Oblekl se do ďábelské uniformy a na jevišti vykládal, že on, Mark Twain, a ďábel jsou nerozlučitelnými dvojčaty. Jako Mark Twain je dobrákem od kosti a slušným člověkem, ale jakmile ona druhá podstata nabude vrchu, nemůže za sebe ručiti. Při této scéně, ďábel napil se whiskey z láhve. Jakmile lepší podstata to spozorovala, připomenula, že je to vada, na kterou musel počítati po celý svůj život. A dále omlouval se, že jako Mark Twain nikdy neví, co ďábelská podstata v něm tropí.

V New Yorku odbývala se veliká schůze ligy neodvislosti, na níž mimo jiné řečnil též Hearst. Zajímavé jest, že prohlásil, že nemíní již nikdy kandidovati za žádný úřad. S poslední svou kampaní je úplně spokojen. Prohlášení Hearstovo má značnou důležitost pro příští presidentskou kampan. Bryan má sice již nominaci zajištěnou a dostal by ji i tehdy, kdyby proti němu běžel Hearst, ale nyní jest jisto, že bude Hearstem silně podporován.

Dle měsíčního výkazu národní pokladny obnáší národní dluh mimo hotovost v pokladně \$940,071,777, což vykazuje zmenšení dluhu o \$9,258,652. Za posledních šest měsíců přijala vláda o \$27,050,908 více, nežli vydala. Za stejnou dobu pak loňského roku měla vláda schodek v obnosu \$7,242,886.